

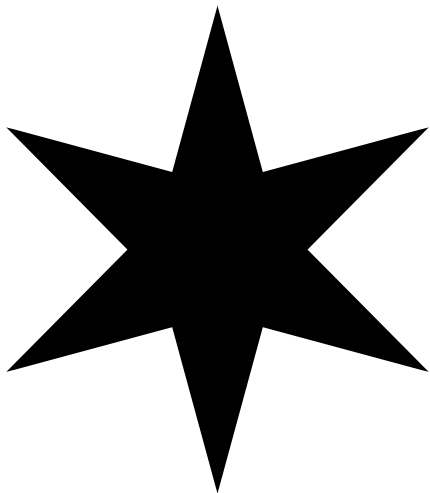
Dušan Čater
Džehenem

Větrné mlýny

Větrné mlýny

Dušan Čater
Džehenem

Dušan Čater
Džehenem

Kniha vyšla s finanční podporou Veřejné knižní agentury Slovinské republiky.
Knjiga je izšla s finančno podporo Javne agencije za knjigo Republike Slovenije.

Financial support by the Trubar Foundation
sited at the Slovene Writers' Association, Ljubljana, Slovenia.

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

Tato publikace byla realizována za finanční podpory Evropské unie.
Za obsah publikace (sdělení) odpovídá výlučně autor a Evropská komise
neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem.

© Dušan Čater, 2016

Translation © Libor Doležán, 2016

Cover photo © David Konečný, 2016

© Větrné mlýny, 2016

ISBN 978-80-7443-177-7 (papírová kniha)

ISBN 978-80-7443-197-5 (e-book)

Překlad Libor Doležán

Peklo je mé přirozené prostředí!
(Geoffrey Firmin
ve filmu *Ve stínu vulkánu*)

Kde jsi, tam jsi

Sve je nemoguće!
(Zdravko Čolić:
z písně *Glavo luda*
album *Ako prideš bliže*)

V dávných dobách vybírali v Bosně *malty*. Vypadalo to asi takto: nahoře, u vstupu do *šeheru*, města nebo prostě na hlavní náměstí, byly postavené *kapije*, takové brány, kde sedláci z okolních vsí museli platit *maltu*, vstupné, aby mohli jít na náměstí prodávat své zboží. Stejně tak museli platit *maltu*, když opouštěli město, jako daň z prodaných výrobků. Fungovalo to dokonale, město vybíralo daň, zvětšovalo se a bohatlo, a zároveň si zajistilo, aby se v něm neusadili venkované a kulturně ho nezpotovořili svým provincialismem.

Sejo seděl na zahrádce jednoho z plnějších lokálů na takzvané městské pláži, která se vine po pravém břehu Lublanice, a díval se po lidech, většina měla sluneční brýle na vršku hlavy, když tu si jaksí vzpomněl na *malty* a měl pocit, že by se dnes a tady docela hodily. Ať tak nebo tak, městští venkovani jsou ti nejhorší venkovani. Venkovani bez půdy. Není nic horšího.

V koutě zahrádky seděl Blaž. Vysoký funkcionář jedné opoziční strany. Byl ve společnosti jemu podobných panděratých týpků a oslovovali každou

mladici, co šla kolem. Promenáda za sobotního odpoledne kvetla ve svém lesku, bleší trh pomalu sklízel své krámy zpátky do garáží a ulice vytvořily místo poupátkům v rozpuku oblečených v minisukni nebo aspoň v dostatečně krátkém tričku, aby každý viděl kroužek v pupíku. Schovaný za slunečními brýlemi Sejo voyeuricky pozoroval mladé maso a usrkával ze sklenice piva.

„Podívej, podívej! Tahle jde kolem už potřetí,“ slyšel říkat Blaže.

A chvílku potom: „Ej, maličká, gratulujeme, gratulujeme!“

Všechno, co dává kapku naděje na lepší blízkou budoucnost: začala škola, středoškolačky s radostí ukazují svou pod dalmatským sluncem zhnědlou kůži, i když jenom při defilé.

La strada degli corpi bellissimi! jak by řekli Italové.

Pocit štěstí zničil Blaž:

„Lížeš dobře, maličká!“

Korunu tomu dal hurónský brunátný řehot jeho mužské společnosti, určený děvčeti asi patnáctiletému, které si dopřálo kopeček fialové zmrzliny.

Staří, tlustí a zkažení prdí, myslel si Sejo. *Malty* bych jim sebral!

Jedním lokem vyprázdnil svou sklenici piva, šel zaplatit k baru a proklouzl kolem Blaže. Nasedl do taxíku a odjel.

Destinace: nové, moderní panelové sídliště, s množstvím zeleně.

***

Sejo poposedával na pohovce, když k němu z kuchyně dolehl hlas:

„Dáš si kafe?“

„Eé. Ale můžeš mi ještě nalít panáka.“

Denisa přišla z kuchyně a na stolek před Seja postavila láhev. Sejo naplnil štamprli a hned hlt upil.

„Fakt si nedáš kafe?“ zeptala se ho ještě jednou.

„Fakt ne,“ odpověděl Sejo.

Denisa se zase přesunula zpátky do kuchyně. Pravděpodobně aby dovařila tu kávu. Sejo se štamprlí v ruce se přemístil na balkon. Zapálil si cigaretu a to byl také jediný důvod, aby tam byl, na balkoně. V Denisině bytě platí následující pravidla: při vstupu do bytu je třeba se zout a vzít si pantofle, neboť zpotené nohy by na vyleštěných parketách mohly zanechávat ošklivé vlhké stopy a ty by neladily s bezchybností úplně nového bytu. Hlasitá mluva je nežádoucí, křik přísně zakázán. Pravděpodobně kvůli tenkým stěnám, jež od sebe oddělují moderní byty. Kouření pouze na balkoně, jasně! A to je to. O sedm poschodí níž bylo pískoviště, pár laviček a hodně zeleně. Děti na pískovišti, rodiče na lavičkách, ptáci a hmyz v zeleni. Zevnitř přicházel Denisin nejasný hlas. Trochu

poodstoupil od zábradlí a nastražil uši... Nic. Šel až do dveří:

„Cože?“

„Říkám, že jsem dostala dopis od Aidy?“

„Od koho?“

„Od Aidy, koho asi. Přečti si ho. To jsi zapomněl, že máš ještě jednu sestru? A běž na balkon, když už musíš kouřit... Copak nevidíš, že jde všechen kouř dovnitř?“

Seděla na pohovce a neklidně se rozhlížela na všechny strany. Na stolku před ní stála kávačka, naservírovaná tak, že si Sejo vzpomněl na bývalý domov. Malý šálek v rytinami zdobeném litinovém držátku a malá džezvička ze stejného materiálu, a samozřejmě malá nádobka na cukr, kterou nahoře zdobil půlměsíc s hvězdičkou uprostřed. Ruční práce, dárek od matky na cestu do světa. Ať má sladký život.

Sejo nedopalek cigarety cvrnkl z balkonu a díval se za ním, dokud nepřistál dole v zeleni. Potom se vrátil zpátky do pokoje.

„Co píše Aida?“ zeptal se, když si sedl vedle sestry.

„Kdo?“

„Deniso?! Aida! Co píše Aida?“

„Á!“ usmála se. „Aida je oukej.“

„To je fajn,“ odvětil Sejo.

Denisa vstala a začala po polici sem a tam přemisťovat malé slony. Vzala jednoho a posunula ho trochu doleva. Potom druhého a postavila ho na místo, kde

předtím stál ten první. Udělala krok vzad a zadívala se na novotu. Pak ale zase slony postavila na jejich původní místa. Celé to vypadalo, jako by se slony hrála nějaké šachy.

„Když jsou otočení k severu, znamená to, že přijdou peníze do domu... Aspoň mám ten pocit,“ pravil Sejo.

Denisa se na něj usmála:

„Tohle není dům.“

Potom šla k druhé stěně pokoje, zadívala se tam na police, po jedné z nich přešla prstem a podívala se na něj.

„Zatracenej prach!“ proti pravidlům zvýšila hlas a odběhla někam do kuchyně.

Sejo se na pohovce zase opřel a zavřel oči.

„Deniso,“ řekl po chvíli, pořád ještě se zavřenýma očima.

Nic.

„Deniso,“ řekl, tentokrát trochu hlasitěji.

„No?“ ozvala se z kuchyně.

„Jsi v pohodě?“

„Aida teď žije ve Steinkjeru!“ zavolala.

Sejo přikývl.

„A říká, že se nemá zle,“ zavolala opět Denisa.

„To je fajn,“ řekl Sejo.

Dal si dlouhý hlt ze štamprle a znovu si nalil. Byla to dvakrát přepálená a neuvěřitelně pitelná kořalka. Znal tu záležitost. *Mekana*. Jeho otec ji páčil ve Faletících,

na malé vrchovině jihovýchodně od Sarajeva, kde měl chatu.

„V jejich fjordu jsou prý třímetrovní krabi,“ pověděla vesele Denisa, která se vrátila do pokoje. „Dokážeš si to představit? Jdeš se koupat a na skále u vody uvidíš třímetrového kraba, chacha!“

„Radši si ho představuju na talíři. Třímetrovném,“ řekl Sejo.

„Prý jsou takoví kvůli Černobyli,“ pokračovala Denisa. „Mutanti. Nestvůry. Brrr!“ otřásla se. „Přišli z Barentsova moře. Věda, Sejo, promiň mi to slovo, zkurví přírodu.“

Potom si zase sedla a nalila kávu do šálku. Přidala dvě lžičky cukru. Upila hlt, polkla a chvíli počkala. Chuť byla pravděpodobně ta pravá, protože bylo možné zpozorovat, že lehce nahnula hlavu dopředu a na rtech se jí objevil mdlý úsměv.

„Pár lidí už sežrali. Potápěče. Aida říká, že má strach o Ljunda...“

„Ljunda?“

„Jé! To jsem ti neříkala, že je potápěč?“

Sejo zavrtěl hlavou.

„Ljund?“

„No jo,“ řekla.

„A to odkdy?“ zeptal se.

„Jak to mám vědět. Asi už dávno...“

„Ale copak to s ním už před časem neskončila?“

Denisa se zamyslela a potom se plácla dlaní do čela.

„Jé, promiň, nevím, co to se mnou dneska je. Já jsem řekla Ljund, že?“

Sejo přikývl.

„Promiň, já fakt...“ chytila se za hlavu, „fakt jsem dneska nějaká zmatená... Myslím, že jsem si měla vzít o jeden xanax míň.“

Sejo přikývl a napil se.

„Fakt jsem úplně... No co,“ rozhodila rukama. „A co ty? Jak se máš, povídej?“

„Nic novýho. Všechno při starým,“ řekl Sejo.

„A?“

„Co a?“

„A to je dobře, nebo ne?“

Sejo se na ni díval.

„Jakž takž,“ řekl.

„Žádný zprávy, dobrý zprávy,“ pověděla Denisa a začala si hrát s jeho zapalovačem. Škrtala a zhasínala. A potom najednou:

„Jé, úplně jsem zapomněla...,“ a odběhla do kuchyně. Brzy se vrátila s jakousi velkou krabicí zabalenou do celofánu. „Dárek pro tebe. Něco malýho... Všechno nejlepší k tvým jednatřicátým narozeninám, brácho,“ řekla a na klín mu položila dárek.

Sejo se díval na krabici.

„Díky,“ řekl. „To nemuselo být.“

„Rozbal to.“

„Teď?“

„A kdy jindy?“ prohodila Denisa a rozcuchala mu vlasy. „Hele!“

Sejo se dal do rozbalování dárku. Byl pěkně zabalený. Celofán šustil na všech stranách a zdálo se, že mu není konec. Konečně se ukázala veliká krabice. Na ní byla namalovaná nějaká ryba.

„Otevři to, otevři to,“ řekla Denisa nedočkavě.

Sejo se usmál a otevřel víko krabice. Zadíval se na nějakou plastovou, na talíř připevněnou rybu hnědé barvy.

„Ryba!“ řekl.

„Vytáhni ji ven.“

Zase šustění celofánu.

„Vidíš tam ten knoflík?“ řekla Denisa a ukázala na něj prstem. „Zmáčkni ho!“

Sejo zmáčkł knoflík a ryba se proti němu zkroutila, polekaně ji odstrčil z klína, takže přistála na podlaze. Tam se dál kroutila jako ryba na suchu a z její otvírající se tlamy vycházelo: Tejk mi tu de ri-ve-er, trou mi in de vo-te-er...

„Kurva,“ vyhrkl Sejo a Denisa se smála na celé kolo.

„Je super, ne?“

„To mě poser,“ řekl Sejo.

Chvíli se jenom smáli a několikrát zmáčkli knoflík. Tejk mi tu de ri-ve-er, trou mi in de vo-te-er... Několikrát. A fůra smíchu.

„Tu chytil Ljung?“ usmál se Sejo.

Denisa pukala smíchem. Tloukla se do kolen.

„Neéé,“ nějak vydávila skrz smích.

Sejo ji už dlouho neviděl tak šťastnou. Až měla slzy v očích. Potom se pomalu uklidnila a pokračovala:

„Jé, já jsem předtím fakt řekla Ljund, že?“

„No.“

„Promiň. Ljund je její bývalý, teď má nějakého Svena, potápěče...“

Sejo přikývl. Denisa stála proti němu a dívala se na něj s úsměvem na tváři.

„Počkej,“ řekla a opět odběhla do kuchyně.

Sejo sebral rybu, položil si ji na klín a díval se na ni. Ohmatával ji a sledoval, jak je udělaná. Proč se prohýbá, kde má baterii a tak.

Denisa se vrátila s pakem fotografií.

„Hele,“ strčila mu jednu z nich pod nos. „To je Sven. Není sladký?“

„Ani ne,“ řekl Sejo, když vzal fotografii do ruky.

Denisa mu rozčuchala vlasy.

„Kluci,“ řekla. „Vy spolu vždycky soupeříte.“

„Ser na to,“ odvětil Sejo.

„Nemluv tak,“ pokárala ho Denisa. „Máma by se obrátila v hrobě, kdyby tě teď slyšela. Hele! A to je její Samir. Pamatuješ si, jak byl malý, když byla ještě s Ljundem?“

Podala mu další fotografii.

„Jo,“ řekl Sejo.

„Ti rostou, co? Aida říká, že mu dítě vůbec nevadí, že chápe a tak. Konečně.“

„Komu?“

„Co?“

„Komu dítě vůbec nevadí?“ zopakoval Sejo otázku.

„Svenovi, komu jinému?“

Sejo přikývl.

A pak další fotografie, na níž je Sven v potápěčské výbavě, pak Aida a Sven někde v přírodě. A zas jedna, kde je Samir na běžkách kdesi v terénu, atd.

„Konečně našla toho pravého,“ řekla Denisa.

„A co ještě říká? Aida.“

„Že je teď ve Steinkjeru, osmdesát kilometrů od Trondheimu, a že se nemá špatně,“ řekla Denisa a začala vzlykat.

Sejo se opřel zády o pohovku a zase zavřel oči. Věděl, že tahle rodinná oslava jeho narozenin bude utrpení, ale přesto přišel. Nejraději by prostě odešel, ale co už, Denise na těchto věcech dost záleží. Na rodinných věcech, přestože je rodina úplně rozbitá. Dvě děti v Lublani, jedno v nějakém Štajn... bůhvíkde, matka pod drnem a starej věčně namol kdesi v okolí Nového Travníku, má ten pocit. Prokletí rodiny Šahinpašićovy. Denisa je nejmladší, ale nejhůř to snáší.

„Dík za dárek,“ řekl Sejo a políbil ji na usazené tváře.

Denisa se usmála, utřela si usazené oči a zase vesele pokračovala:

„Jé, pamatuješ, jak jsi byl v televizi?“

„Kdy?“

„Kvůli tomu spisu o soudruhu Titovi...“

„Ále, to už ani není pravda,“ řekl Sejo.

„Byl jsi tak sladký, s pionýrskou čapkou a s tím rudým šátkem kolem krku. A... a...“ začala se smát, „pořád jsi zíval, až jsme měli strach, že fotra seberou...?“

Sejo přikývl.

„A co že si to pamatuješ? Tenkrát jsi byla ještě děcko...“

„No, ale pamatuju. Na dvoře jsem díky tomu mohla frajeřit.“

Sejo se usmál. Plácl Denisu na koleno.

„A za odměnu jsi ještě jel na Sutjesku.“

„Do Tjentište, popravdě řečeno,“ řekl Sejo.

„E?“

„Na Sutjesku ne, jeli jsme do Tjentište. Podívat se na ty památníky,“ upřesnil Sejo.

„Správný Titův pionýrek,“ řekla Denisa.

„Správný Titův pionýrek,“ řekl Sejo.

Denisa zmlkla a dívala se na bratra.

„Tak rád jsi četl...“ ozvala se.

„Cože?“

„Tak rád jsi četl... Knihy!“

„Nečetl jsem rád,“ řekl.

„Jak to, že ne?“

„Nečetl jsem rád,“ řekl Sejo a podíval se na polici s malými slony. Dívali se k severu.

„Ale četl,“ řekla Denisa, jako by ho o tom chtěla přesvědčit.

„V životě jsem přečetl jenom Červenou karkulku, a tu jsem ještě vochal,“ řekl Sejo.

Denisa se začala hlasitě řehtat. Mohla se potrhat smíchy.

Sejo se na ni díval a taky se smál.

„Co je, Deniso?“ zeptal se mezi smíchem.

Pořád se smála.

„Když jste šli s Aidou pro fotra, chacha...“ smála se, „... když jste...“ najednou zmlkla a zvažněla.

Také Sejo zvažněl a chvíli se na ni jenom díval.

„Když jsme co, Deniso?“ zeptal se po chvíli.

Denisa se zadívala někam před sebe, vypadala úplně nepřítomně.

„Když jste...“ nedořekla.

„Co?“

Odmlka. Začala křupat klouby na prstech. Sejo se díval na sestru. Byla o čtyři roky mladší než on, sotva dvacet sedm let, ale vypadala na víc.

„Nic, co jsem to chtěla...?“ nato Denisa zvedla hlavu, podívala se na bratra a věnovala mu chabý úsměv.

„Kde se pořád potlouká?“ zeptala se a podívala se na hodiny. „Řekl, že bude doma v pět a už je půl šesté...“

„Však není kam spěchat,“ řekl Sejo. „No tak, nalij mi ještě.“

Denisa mu nalila novou štamprli. Několikasekundové ticho. Denisa se dívala někam do zdi a Sejo opět zavřel oči. Po čase:

„Ha! To zpoždění mě už pomalu vytáčí,“ ozvala se Denisa.

„A kde je?“

„U mámy. Má něco s kyčlemi nebo co já vím. V poslední době je tam často.“

Sejo přikývl. Denisa vstala a šla na balkon. Dívala se, jestli ho neuvidí někde dole. Sejo přišel k ní a zapálil si cigaretu. Mlčky sledovali dění o sedm pater níž.

„Jak hezky teď musí být doma, co?“ řekla po chvíli.

Sejo se pokoušel vzpomenout si na dvůr doma. Mlčeli a rozhlíželi se kolem. Výhled ze sedmého patra nebyl bůhví co. Na pravé straně kolem nového sídliště ubíhala železniční trať, třikrát až čtyřikrát denně kolem prorachotil osobní vlak na Doleňsko... Na druhé straně objímal sídliště Grubarův kanál a na jihu Golovec. A dole, trochu stranou, bylo velké obchodní centrum Mercator a rakouský Hofer... pro ty s menší kupní silou, jak inzeroval v reklamě.

„Jo,“ řekl. „Hezky být musí...“

„Už jsem doma nebyla celou věčnost,“ řekla Denisa.

Sejo přikývl.

„Někdy bychom tam dolů mohli jet spolu,“ řekl Sejo.

„Mohli,“ odvětila Denisa.

Sejo do sebe vyklopil štamprli, naposledy potáhl z cigarety a cvrnkl ji přes zábradlí.

„Neházej vajgly dolů,“ vyčetla mu Denisa. „Jsou tam děti!“

„Pozdě,“ řekl Sejo.

„Nikdy není pozdě,“ a odběhla do kuchyně.

Sejo se zase přesunul na pohovku. Trýznivé čekání na jejího Blaže trvalo ještě několik minut, během nichž se Denisa aspoň třikrát přiřítla z kuchyně zpátky do pokoje a potom zase někam pryč a tak pořád dokola a zase zpátky do kuchyně a zase do pokoje. Někde na této trase se ozval zvonek a z předsíně se ozvalo něco ve smyslu:

„Kde lítáš?“

„No, u mámy, však jsem ti říkal.“

„Tak dlouho?“

„Vždyť ji znáš. Když jednou začne vyprávět ty svoje historky, nedá se ani zaboža zastavit.“

„A jak je na tom?“

„V pořádku!“

„Chodí pořád na ten kurz?“

„Hrnčířský? Jasně. To je všechno, co jí ještě zbylo.“

„Fajn.“

A potom do pokoje nakráčel on. Blaž! Vysoký funkcionář opoziční strany. Smrděl pivem.

„Hele ho!“ pozdravil. „Ty ještě žiješ?“

„Jen tak tak,“ řekl Sejo.

Blaž ho plácl po rameni a sedl si vedle něj. Potom si nalil štamprli a naráz ji vypil. Hřbetem ruky si otřel rty, poplácal se po prsou a řekl:

„Mekana, marná sláva!“

Sejo přikývl.

„Jednou musíš zkusit naši domácí kořaličku. Horjulskou! Ta píše. Ta se skoro nedá pít bez vína,“ vytasil trumf horjulského humoru a z plna hrdla se smál svému vtipu.

„To každopádně,“ řekl Sejo.

„Přinesl jsi mi?“ stála teď před nimi Denisa.

„Normálka, přinesl,“ řekl Blaž a z kapsy vytáhl několik krabiček tablet. Hodil je na stolek. Krabičky lexaurinu, xanaxu, tramalu a podobných prášků se rozletěly po desce. Denisa je rychle sebrala a šla s nimi do kuchyně.

Blaž se za ní chvíli díval a kroutil hlavou.

„Je to s ní pořád horší,“ řekl.

Sejo pokrčil rameny.

„No jo, no,“ řekl.

„No jo, no,“ zopakoval po něm Blaž. Potom se plácl do kolen a vstal. Sáh si do zadní kapsy kalhot a vytáhl malý balíček. „A tohle je taková maličkost ode mě k tvým narozeninám, hochu, abys nás Slovince nepomluvil, že jsme škrti...“ řekl a podal mu balíček. „Běž na hajzl a udělej dvě lajny.“

Sejo vstal, aby se vydal provést úkol, když ho Blaž chytl za ruku.

„Hochu,“ zarazil ho, „ale nepřeháněj to. Je to silný zboží, oukej?“

„Jasně,“ řekl Sejo.

„A té maličké ani slovo, jo?“ a hlavou pokynul směrem ke kuchyni.